

UZASADNIENIE

Do Uchwały Nr/.../... Rady Miejskiej Wrocławia z dnia zmieniającej uchwałę nr LVI/1465/14 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie utworzenia parku kulturowego „Stare Miasto”

W dn. 10 kwietnia 2014 r. Rada Miejska Wrocławia utworzyła Park Kulturowy „Stare Miasto” we Wrocławiu przez podjęcie uchwały nr LVI/1465/14. W ramach tej uchwały zostało wprowadzonych szereg zakazów i ograniczeń obowiązujących na jego obszarze. Są to przepisy te powszechnie obowiązującego prawa miejscowego. W dniu 24 listopada 2016 r. Rada Miejska Wrocławia podjęła uchwałę nr XXXII/686/16 zmieniającą uchwałę nr LVI/1465/14, którą zmodyfikowano część tych zakazów i ograniczeń oraz wprowadzono grupę nowych.

Praktyka i doświadczenia stosowania przez kolejne lata wprowadzonych przepisów prawa miejscowego, wskazała na istotną potrzebę dokonania w nich szeregu dalszych korekt i uzupełnień. Uzasadniając proponowane zmiany, trzeba najpierw przypomnieć niektóre przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 282, 782, 1378) stanowiącej jedną z podstaw prawnych uchwały.

Park Kulturowy tworzy się „w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej” (art. 16.1). Zgodnie z definicją ustawową, krajobraz kulturowy to "postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka" (art. 3 pkt 14). Zatem szczególnie istotne w krajobrazie kulturowym jest to, w jaki sposób jest on postrzegany przez ludzi. Duże znaczenie ma również zapewnienie odpowiednich warunków percepcji przestrzeni i jej walorów. Można wnioskować, że ustawodawca wziął pod uwagę duże znaczenie sposobu odbioru krajobrazu kulturowego dla kształtowania się wrażliwości postrzegających go osób, wzbogacania ich wiedzy, wzmacniania tożsamości lokalnej, a także formowania się postaw obywatelskich i patriotycznych. Szczególnymi formami ochrony zabytków, w rozumieniu art. 4 pkt 2 i 3, są: „zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków” oraz „udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków”. Te podstawowe formy ochrony zabytków znajdują swoje rozwinięcie w upoważnieniu ustawowym z art. 16 i 17, na podstawie którego rada gminy może ustanowić zakazy i ograniczenia w zakresie zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych oraz umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1, który zezwala na umieszczanie „na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie”.

Pierwsza grupa zmian wprowadzonych przez uchwałę dotyczy regulacji odnoszących się do ogródków gastronomicznych. Dotychczas obowiązywał przepis ograniczający formy przekryć ogródków gastronomicznych do parasoli i markiz koloru ecru zawarty w § 5. ust. 1. W 2019 r. na zlecenie Urzędu Miejskiego Wrocławia została opracowana *Koncepcja organizacji ogródków gastronomicznych na terenie Parku Kulturowego „Stare Miasto” we Wrocławiu*. Jest to profesjonalne opracowanie określające w sposób szczegółowy między innymi dopuszczalne formy przekryć ogródków gastronomicznych na obszarze Parku Kulturowego, które spełniając skutecznie swoje zadanie, jednocześnie w najmniejszym możliwym stopniu wpływają na ekspozycję zabytków i ich zespołów, jak również na charakter krajobrazu kulturowego. Wśród nich znalazły się samonośne konstrukcje przekryć. Koncepcja

przedstawia również paletę dopuszczalnych barw materiałów i elementów konstrukcji przekryć ogródków gastronomicznych.

15 listopada 2019 r. Prezydent wydał *Zarządzenie nr 2059/19 w sprawie zasad postępowania komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego Wrocławia oraz miejskich jednostek organizacyjnych w zakresie organizowania ogródków gastronomicznych na gruntach zarządzanych przez Prezydenta Wrocławia stanowiących własność Gminy Wrocław oraz w pasie drogowym dróg publicznych zarządzanych przez Prezydenta Wrocławia*, które wymaga, aby od 1 stycznia 2024 r. aranżacja ogródków gastronomicznych terenów miejskich na obszarze Parku Kulturowego „Stare Miasto” była zgodna z przywołaną Koncepcją, a do tego czasu musi być zgodna tą Koncepcją albo z ustalonymi Zasadami.

W sytuacji, w której do dyspozycji jest szczegółowy katalog dopuszczalnych form przekryć ogródków gastronomicznych zawarty w Koncepcji, a także lista barw poszczególnych elementów tych przekryć, można zrezygnować z dotychczasowych ograniczeń, jednocześnie wprowadzając listę dopuszczalnych barw. Zatem w §5 uchyla się ust. 1 i jednocześnie wprowadza się do niego nowy ust. 3 określający precyzyjnie kolorystykę poszczególnych elementów ogródków gastronomicznych, przy kolorystyka elementów konstrukcji przekryć będzie obowiązywać od 1 stycznia 2024 r.

Praktyka wykazała (zwracano na to również uwagę w Koncepcji), że przy obowiązującej w Parku Kulturowym definicji pojęcia "ogródek gastronomiczny" przy lokalach gastronomicznych, w których z braku miejsca nie było miejsc konsumpcyjnych, nie można było urządzać ogródków gastronomicznych. Opracowana koncepcja dopuszcza takie ogródki, precyzując ich formę. Dlatego też, żeby uniknąć dwuznaczności w rozumieniu pojęcia „ogródek gastronomiczny”, zmienia się brzmienie jego definicji w taki sposób, aby regulacje w Parku Kulturowym dopuszczały ogródki gastronomiczne również przy lokalach nie dysponujących miejscami konsumenckimi, lecz tylko tych, w których nie sprzedaje się alkoholu. Ogródki takie nie mogą być przeznaczone do spożywania alkoholu (§2 pkt 4).

Następna zmiana umożliwi eksponowanie wyrobów artystycznych przed lokalem handlowym przez podmiot prowadzący działalność handlową w tym zakresie i w tym lokalu (zmiana w §4 pkt 1 lit. c). Stanowi to odpowiedź na potrzeby podmiotów prowadzących działalność handlową w Parku Kulturowym. Wyeksponowanie wyrobów artystycznych przed lokalami, w których są one sprzedawane uatrakcyjni krajobraz kulturowy parku i odpowiada jego charakterowi, jednocześnie wzbogacając jego przestrzeń. Odpowiada to również tradycyjnej formie ekspozycji towarów przy sklepach. W obecnej formie uchwała dopuszcza eksponowanie w ten sposób wyłącznie pamiątek, książek, owoców i warzyw oraz wypieków.

Uchwała wyznacza dwa miejsca na Bulwarze Xawerego Dunikowskiego, w których dopuszcza się działalność gastronomiczną poza budynkami przy ograniczeniu dopuszczalnej powierzchni terenu, jaką mogą zająć (§4 pkt 1 lit. f). Działalność taka zwiększy atrakcyjność bulwaru i terenów nadrzecznych na obszarze Parku Kulturowego, nie naruszając walorów kulturowych krajobrazu. Ulokowanie w tych miejscach punktów gastronomicznych stanowić będzie krok w kierunku realizacji idei ożywienia trasy spacerowej nabrzeżami rzeki Odry pomiędzy Starym Miastem a placem Grunwaldzkim. Opracowane zostały już projekty obiektów o funkcji gastronomicznej, które będą zbudowane na Bulwarze.

Ze względu na zapotrzebowanie ze strony klientów, a także potrzebę lepszego wyposażenia popularnych miejsc spacerowych zwiększono listę wyliczonych w załączniku nr 4 dopuszczonych miejsc prowadzenia działalności gastronomicznej z pojazdów z 9 do 17 i prowadzenia działalności handlowej poza budynkami z 13 do 16. Ponadto w celu zwiększenia wygody klientów zezwala się na miejsca konsumpcyjne przy samochodzie, z którego

prowadzona jest działalność gastronomiczna w liczbie ograniczonej do 2 stołów i 4 krzeseł (§5 ust. 4).

Uchwała wprowadza również zmiany sankcjonujące prowadzenie działalności gastronomicznej na zakotwiczonych na stałe obiektach pływających na rzece Odrze, określając ich dopuszczalną liczbę na: 5 przy nabrzeżach Wyspy Słodowej, 1 przy Wyspie Młyńskiej - obecnie jest to Barka Tumska oraz 1 w Zatoce Gondol – obecnie jest to Tawerna Gondola - (§4 pkt lit. g). Obiekty takie mogą się dobrze wpasowywać w krajobraz kulturowy, służą otwieraniu się miasta ku rzece, a także podkreślają historycznie silne powiązania Wrocławia z Odrą.

Uchwała dopuszcza umieszczanie na muralach logo firm, jednak nie może ono zajmować więcej niż 5% ich powierzchni (§7 ust. 1 pkt 4). Murale jako kompozycje artystyczne, szczególnie na ścianach, które nie były historycznie projektowane do ekspozycji, stanowią istotny element procesu rewitalizacji Starego Miasta. Ponadto praktyka wskazuje, że na ścianach pokrytych muralami nie pojawiają się graffiti. Logo zajmujące tak małą część muralu nie wpłynie na jego charakter, a wprowadzony przepis pozwoli na znalezienie większej liczby sponsorów do wykonywania murali. Podkreślić należy, że murale, poza logo firmy nie mogą zawierać żadnych innych treści reklamowych. Opisana regulacja wywołała potrzebę ustalenia w uchwale definicji muralu (§2 pkt 5).

Istotnym celem działań ochronnych na obszarze Parku Kulturowego jest usuwanie zaburzeń postrzegania krajobrazu kulturowego w trakcie procesów budowlanych. Krokiem w tym kierunku opartym na obserwacjach spoza obszaru Parku Kulturowego jest dopuszczenie wizualizacji inwestycji budowlanych na ogrodzeniu placu budowy tych inwestycji wraz z logo firmy prowadzącej inwestycję, którego powierzchnia nie jest większa niż 5% powierzchni wizualizacji (§10 lit. c).

Ze względu na pojawianie się nośników reklamowych i szyldów zasłaniających drzwi i biorąc pod uwagę, że ich forma ma istotny wpływ na odbiór formy architektonicznej, lista części budynków objętych zakazem zasłaniania zawarta w §8 została uzupełniona o otwory drzwiowe. Zakaz będzie obowiązywał po upływie roku od opublikowania uchwały w sprawie zmian.

Pojawianie się w przestrzeni publicznej przewymiarowanych stojaków zakłócających odbiór krajobrazu kulturowego jest powodem ograniczenia ich powierzchni reklamowej do 0,5 m² i wysokości ponad poziom terenu 1,1 m przez wprowadzenie ich definicji (§2 pkt 8), przy czym pozostawia się 1 rok *vacatio legis* na usunięcie stojaków niespełniających jej wymagań. Chodzi o zmniejszenie strat podmiotów, które poniosły koszty na ponadwymiarowe stojaki. Dodatkowo dopuszcza się na obszarze Parku Kulturowego stojaki służące informacji o działaniach prowadzonych nie tylko przez instytucje kultury, ale również przez instytucje sportu, a także służące informacji turystycznej (§12 pkt 3). Z podobnych przyczyn uchwała ogranicza również powierzchnię nośników reklamowych zawierających menu lokalu gastronomicznego do 0,5 m² z rocznym *vacatio legis*.

W celu uniknięcia eksponowania w przestrzeni nieaktualnych flag reklamowych w okresach odległych od reklamowanych przy ich pomocy imprez, ograniczono czas ich instalowania na okres od 2 tygodni przed rozpoczęciem imprezy do 1 tygodnia po jej zakończeniu (§10 lit. b). W celu ograniczenia zjawiska instalowania sztywnych tablic reklamowych jako flag reklamowych wprowadzone definicję flagi reklamowej (§2 pkt 7).

W uchwale dopuszcza się nośniki reklamowe typu „city light” poza ul. Oławską również na Promenadzie Staromiejskiej, gdzie mogą być one dobrze wkomponowane z urządzoną zielenią miejską (§12 pkt 4).

Uchwała wprowadza zmiany umożliwiające umieszczanie reklam na 1/3 powierzchni siatki osłaniającej rusztowanie nie tylko w przypadku remontu elewacji, ale również innych robót budowlanych, a także pozwalające na takie działanie na elewacjach budynków w trakcie ich rozbioru (§16 ust. 1 i 3, a także § 1a).

Zawarty w §18a zakaz utrzymywania w oszpeconym stanie elewacji budynków oraz powierzchni innych obiektów budowlanych rozciąga się także na meble miejskie i urządzenia budowlane. Utrzymanie tych obiektów w dobrym stanie jest istotne zarówno dla ochrony krajobrazu kulturowego, jak i dla komfortu przebywania na obszarze Parku Kulturowego.

Doświadczenie wykazało, że w niektórych przypadkach nie ma miejsca lub możliwości umieszczenia szyldu lokalu usługowego na ścianie budynku, w którym on się znajduje. Bywa tak ze względu na szczególne ułożenie lokali usługowych, a także na ograniczenia obowiązujące w Parku Kulturowym. Jednocześnie obserwacje wskazują, że przeszklenia, na których umieszczono kompozycje artystyczne zajmujące nie więcej niż 25% ich powierzchni, zachowały charakter okien i witryn. Zatem regulacje obowiązujące w Parku Kulturowym w odniesieniu do tych kompozycji sprawdziły się. Wobec tych obserwacji i doświadczeń uchwała dopuszcza umieszczenie szyldu na przeszkleniu lokalu usługowego, jednakże pod warunkiem, że jego powierzchnia zsumowana z powierzchnią kompozycji artystycznej na tym przeszkleniu nie przekroczy 25% (§20 ust. 2c). W celu nadania przepisom w opisanym zakresie jednoznaczności projekt wprowadza definicję pojęcia „witryna” w §2 pkt 6.

Pewnego rodzaju treści i obrazy zaburzają w szczególnie silny sposób postrzeganie krajobrazu kulturowego. Zaliczają się do nich treści i obrazy drastyczne, odrażające, wulgarne, obraźliwe, obsceniczne, naruszające dobre obyczaje lub dobra osobiste lub zachęcające do popełniania aktów przemocy, a także przedstawiające przemoc i okrucieństwo. Poprzez swój nachalny, natarczywy i szokujący charakter burzą one możliwość niezakłóconej percepcji tak poszczególnych obiektów zabytkowych, jak i krajobrazu kulturowego w całości. Ponadto tego rodzaju treści i obrazy nie powinny być przedstawiane odbiorcom bez ich zgody. Nie powinna też mieć miejsce sytuacja, w której potencjalni odbiorcy nie mają możliwości uniknięcia ich percepcji. Do Urzędu Miejskiego Wrocławia wpłynęło szereg zgłoszeń w tej sprawie ze strony mieszkańców. Szczególną ochroną przed narażeniem na zetknięcie z nimi powinny być objęte osoby małoletnie. Biorąc pod uwagę duże znaczenie sposobu postrzegania krajobrazu kulturowego, co wywiedziono w części początkowej uzasadnienia, a także pozostałe wymienione argumenty, uchwała wprowadza zakaz wystaw, tablic i plakatów przedstawiających wymienione rodzaje treści (§22a).

Coraz większy rozwój żeglugi pasażerskiej na Odrze wymaga wprowadzenia regulacji zapewniających porządek przestrzenny na przystaniach, w taki sposób, aby nie naruszyć charakteru i walorów krajobrazu kulturowego. W tym celu wprowadza się ujednolicony wzór tablic informacyjnych ustawianych na przystaniach określony w załączniku nr 6 dodanym do uchwały. Ogranicza się również wyposażenie przystani i jego kolorystykę (§22b) oraz zakazuje się jego pozostawiania na nabrzeżu poza czasem funkcjonowania przystani. Przepisy te wprowadza się z rocznym *vacatio legis*.

Zmodyfikowano przepis ograniczający nagabywanie osób na obszarze Parku Kulturowego w §7 ust.2a w celu podwyższenia jego czytelności i jednoznaczności.

Projekt nie zawiera danych prawnie chronionych.